

Fastställda av akademinämnden den 4 juni 2003

Direktiv för granskning av Stiftelsen för miljöstrategisk forskning - MISTRA

Bakgrund

Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien och Kungl. Vetenskapsakademien har enligt stadgarna för Stiftelsen för miljöstrategisk forskning (MISTRA) rätt att granska stiftelsens verksamhet. Detta har skett varje år från 1994 t.o.m. år 2000 genom en för Akademierna gemensam granskningsgrupp. Dessa granskningar har fokuserats på stiftelsens måluppfyllelse i förhållande till stadgar, samhällsintresse och förväntningar på stiftelsen.

Det svenska systemet för forskningsfinansiering reformerades under år 2000. De tidigare forskningsråden avvecklades och en rad nya forskningsfinansierande myndigheter inrättades. För miljöforskning utgör nu Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) det viktigaste statliga organet. Även andra finansiärer som Vetenskapsrådet, Naturvårdsverket och VINNOVA har betydelse för miljöforskningen.

MISTRA har genom dessa reformer kommit att verka i ett förändrat forskningspolitiskt landskap jämfört med tiden för stiftelsens inrättande. Förändringar som utvecklingen av EU:s forskningsmedel och nya ramprogram påverkar miljöforskningen och MISTRA:s verksamhetsfält. Vidare är utvecklingen av de ekonomiska villkoren för högskolan av avgörande betydelse för effekten av MISTRA:s satsningar. Mot bakgrund av dessa förändringar finns skäl att granska MISTRA:s roll ur ett forskningspolitiskt perspektiv.

Uppdraget

Granskningens mål skall vara att ur ett övergripande perspektiv belysa verksamheten med avseende på både vetenskaplig kvalitet och miljörelevans samt om forskningsresultaten kommer till praktisk användning. Utvärderingar tillkomna på stiftelsens initiativ kan bidra till underlaget. En central del i uppdraget skall vara att ur ett forskningspolitiskt perspektiv belysa stiftelsens roll i forskningssystemet och dess samspel med övriga aktörer. Analysen bör baseras på uppgifter om

- vad stiftelsen satsat på,
- hur mycket som satsats och
- vilka metoder som använts.

Analys och bedömningar ska göras mot bakgrund av det förändrade forskningspolitiska landskapet.

- Stiftelsen skall enligt stadgarna ”stödja forskning av strategisk betydelse för en god livsmiljö. Stiftelsen skall främja utvecklingen av starka forskningsmiljöer av högsta internationella klass med betydelse för Sveriges framtida konkurrenskraft. Forskningen skall ha betydelse för lösandet av viktiga miljöproblem och för en miljöanpassad samhällsutveckling. Möjligheterna att uppnå industriella tillämpningar skall tas tillvara.” Granskningen bör bedöma i vilken mån stiftelsen uppfyllt dessa målsättningar.
- En analys av innehållsmässiga tyngdpunkter i satsningarna över tid bör göras. Avvägningen mellan rent kunskapsuppbyggande satsningar och relevansdrivna initiativ bör diskuteras. Även omfattningen av MISTRA:s forskningsstöd över tid bör beskrivas och diskuteras i relation till annat miljöforskningsstöd.
- Samverkan och rollfördelningen mellan MISTRA och övriga forskningsfinansiärer bör analyseras. Även samverkan med utförare av forskningen, högskolan och forskningsinstitut, samt samverkan med olika grupper av användare skall belysas.
- Stiftelsen är en betydande finansiär av svensk miljöforskning. Stiftelsens uppdrag att skapa strategiskt viktiga forskningsmiljöer ställer höga krav på processerna för val av inriktning på satsningarna. Mot denna bakgrund bör stiftelsens metod för val av inriktning granskas, liksom satsningarnas effekter. Särskilt stiftelsens förmåga att bygga upp långsiktigt högkvalitativa och konkurrenskraftiga forskningsmiljöer bör belysas. Graden av uthållighet och koncentration i satsningarna bör belysas.
- En analys av stiftelsens stödformer bör göras. Avvägningen mellan strukturella satsningar på forskarutbildning och akademiska karriärvägar å ena sidan och program- och projektstöd bör diskuteras.
- Stiftelsens arbetsformer för bedömning och beslut bör granskas utifrån både ett vetenskapligt och ett strategiskt perspektiv. Metoderna för kvalitetssäkring och uppföljning bör beskrivas. Metoder och uppföljning avseende kapitalförvaltningen bör även granskas.
- Stiftelsens verksamhet bör även sättas in i ett internationellt perspektiv mot bakgrund av miljöfrågornas krav på internationell samverkan.
- Granskningen bör sammanfatta hur stiftelsens satsningar påverkar forskningssystemet.
- Slutligen bör stiftelsens behandling och åtgärder till följd av rekommendationer från tidigare granskningar belysas.

Utöver dessa direktiv skall de av Akademinämnden den 9 februari 2000 beslutade generella direktiven för granskning av forskningsstiftelser gälla.

